

PROGRAMMAPLAN

Kansrijk Funderend Onderwijs

Schooljaar 2024-2025 t/m schooljaar 2026-2027

→ Inleiding

Het primair – en het voortgezet onderwijs van de regio Eemland werken aan gelijke kansen in de route van het PO naar het VO, samen met de gemeentes van de regio, onder de noemer Kansrijk Funderend Onderwijs. Dat is een van de bestuurlijke ambities in onze regio en blijft dat ook voor de komende jaren 2025-2027.

In het onderzoeksrapport dat onlangs door de UU is opgeleverd¹, kunnen we lezen dat Eemland er in een aantal opzichten positief uitsteekt ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde. Maar er is ook werk aan de winkel: het opleidingsniveau van ouders, het inkomen van ouders en de migratie-achtergrond van leerlingen zijn ook in onze regio factoren die van beslissende invloed zijn op de onderwijsloopbaan van kinderen. Dat past niet in een rechtvaardige samenleving waarin we willen dat ieder zijn of haar talent uiteindelijk in kan zetten voor de maatschappij.

Het is ook niet wat onze betrokken docenten, leerkrachten en schoolleiding willen. Daarom zijn er de afgelopen jaren tal van initiatieven ontstaan vanuit het onderwijs die kansengelijkheid bevorderen, zoals de Ta(a)lentklas en de Pr8klas. Ook hebben de Bruggenbouwers (docenten Talitha Zervaas en Gerard Luitwieler) mooie proeftuinen opgezet in de afgelopen jaren die zorgen voor sterkere verbindingen tussen leerkrachten uit het PO en docenten uit het VO. Bijvoorbeeld door maatjes projecten, warme overdracht van leerlingen, een goede terugkoppeling en het delen van kennis met elkaar. Het thema kansengelijkheid leeft daardoor steeds meer bij de professionals op de werkvloer en succesvolle proeftuinen worden vanaf volgend jaar in heel de stad toegepast.

We geloven bij Kansrijk Funderend Onderwijs in een lerende aanpak gebaseerd op recente wetenschappelijke inzichten. Vanaf het begin zijn onze

partners uit de wetenschap betrokken. Bijvoorbeeld door met docenten samen een onderzoeksgroep te starten rondom ouderbetrokkenheid, advisering in groep 8 en doorgaande lijnen tussen PO en VO. Ze leiden ook onze kwaliteitsmedewerkers op en helpen ons om een netwerk op te zetten waarin docenten van elkaar leren over kansengelijkheid in de route van het PO naar het VO. De expertise van docenten en schoolleiders uit onze eigen regio vormt daarbij de kern van de aanpak.

Er zit veel energie en drive in Kansrijk Funderend Onderwijs. Dat komt mede door de keuze voor deze bottom-up strategie. We letten daarbij op dat het niet blijft bij pleisters plakken maar dat we juist werken aan een structurele aanpak. Daarom hebben we met vertegenwoordigers van alle onderwijsstichtingen, zowel leerkrachten, schoolleiders als bestuurders, in onze regio een visie ontwikkeld: hoe willen we als onderwijs van onze stad omgaan met uitstel selectie, betere differentiatie, en meer mobiliteit in de onderbouw? Dit zijn zaken die scholen niet alleen kunnen maar die we echt als collectief op willen pakken samen met onze gemeentes. U vindt deze visie verderop in dit programmaplan.

Als laatste, we praten niet alleen over kinderen maar juist ook met de kinderen zelf. Tien kinderen vanuit het PO en het VO praten en ontwikkelen mee in de adviesraad 'De grote oversteek'. Zij agenderen daarin zelf wat zij belangrijk vinden. Hun eerste actie was dat zij ons als volwassenen vragen om niet meer in hoge en lage opleidingsniveaus te praten. Hun boodschap is helder; het gaat er uiteindelijk om dat ieder kind de kans heeft om zijn of haar pad te kiezen naar een gelukkig en volwaardig leven.

Geert Popma

Voorzitter regiegroep Kansrijk Funderend Onderwijs

¹ Dit rapport is op te vragen bij het programma Kansrijk Funderend Onderwijs regio Eemland.

→ Leeswijzer

Dit is het programmaplan voor de tweede periode waarin het PO en VO in Eemland, samen met de gemeentes, werken aan een passende route van het PO naar het VO. Het plan biedt inzicht in de manier waarop in de periode 2024-2027 lerend samengewerkt wordt en dient als beslisdocument voor POVO, LEA Amersfoort en de gemeentes, als kader voor de programmaleider, programmaraad en anderen die aan het plan meewerken en als basis aan de hand waarvan de voortgang getoetst kan worden.

In de eerste drie hoofdstukken wordt stilgestaan bij de opgave van kansengelijkheid: waar hebben we het over, hoe ziet de populatie kinderen van onze regio eruit en wat zijn de mechanismen die ongelijke kansen veroorzaken. Vervolgens wordt er teruggekeken naar de voorgaande periode in het vierde hoofdstuk: wat is er gedaan en bereikt.

Daarna komen leidende principes aan bod van waaruit gewerkt gaat worden en de ontwikkelrichtingen; gevat in onze gedeelde visie. Ze geven een beeld van het “waartoe” en het “wat” en vormen daarmee het hart van het plan. Een groep van vertegenwoordigers (docenten en schoolleiders) van alle betrokken besturen heeft deze visie in de afgelopen planperiode ontwikkeld, in samenspraak met onderwijs professionals, samenwerkingspartners, ouders en leerlingen. Ze zijn daarna voorgelegd aan BAVO en POVO en besproken in de VO-kamer. Hiermee is richting gekozen en draagvlak ontstaan die de komende planperiode van grote waarde zullen zijn.

Wij hebben afgesproken de komende jaren te werken aan 3 ontwikkelrichtingen:

1. Het stimuleren, faciliteren en organiseren van een latere definitief passende richting en het vergroten van de mogelijkheden tot mobiliteit binnen de onderbouw van het VO;
2. Een meer intensieve en diepgaande samenwerking en uitwisseling tussen PO en VO en de professionalisering van leraren;
3. Ondersteuning van ouders bij het keuzeproces en de route van het PO naar het VO.

Na “waartoe” en het “wat” gaat het programmaplan in op het “hoe” vanaf het hoofdstuk 6 onderwijskennisnetwerk PO-VO. We bouwen binnen dit netwerk op drie manieren: ontmoeten, ontwerpen en onderzoeken. Hierbinnen worden pilots geïnitieerd die, bij succes, worden verbreed en uiteindelijk geborgd in de staande praktijk. Uiteraard beginnen we hierin niet bij “nul”, maar bouwen we voort op wat in de voorgaande planperiode al is ontwikkeld en bouwen we op de basis van de enorme expertise van de onderwijsprofessionals in onze regio.

In het vervolg van het plan wordt ingegaan op de manier waarop gestuurd wordt en hoe de communicatie wordt vormgegeven. In de bijlagen van het programmaplan vindt u het financieel plan. Uitgangspunt is dat de PO besturen, de VO besturen en de gemeentes ieder voor een derde deel bijdragen. Meerscholen blijft de rol vervullen van penvoerder van het plan.

In de bijlagen vindt u achtergrondinformatie over hetgeen de afgelopen jaren is ontwikkeld.

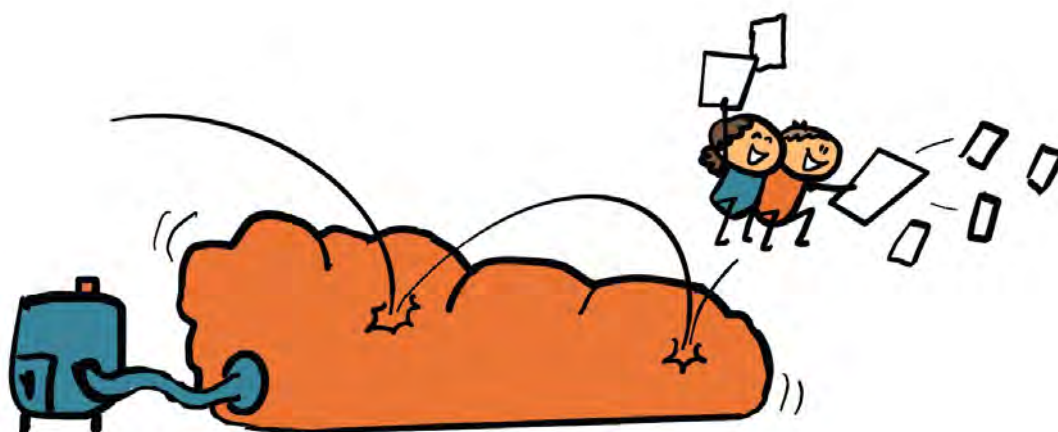
Op verschillende plekken in het plan staat een kader waarin de beoogde opbrengsten worden vermeld van het betreffende onderdeel van het plan. De algehele opbrengst van het plan beschrijven we als volgt:

In 2027 is de kansengelijkheid in de route van het PO naar het VO aantoonbaar aanmerkelijk verbeterd voor kinderen in de leeftijd van 10 tot 14 jaar. Opleidingsniveau, inkomen van ouders en migratie-achtergrond van leerlingen spelen een aanmerkelijk kleinere rol bij de route van het PO naar het VO in de regio Eemland.

In 2027 voeren we een 1-meting uit om de opbrengsten van Kansrijk Funderend Onderwijs te kunnen duiden.

→ Inhoudsopgave

1.	Opgaaf Kansrijk Funderend Onderwijs: 0-meting overstap PO-VO	6
2.	Opgaaf Kansrijk Funderend Onderwijs: Kinderen (10-14 jaar) van de regio Eemland	8
3.	Opgaaf Kansrijk Funderend Onderwijs: Mechanismen kansenongelijkheid in overstap PO-VO	11
4.	Korte evaluatie 2022-2024	13
5.	Koers 2024-2027: Onze visie 'een passende route van het PO naar het VO'	17
6.	Koers 2024-2027: Onderwijskennisnetwerk PO-VO	23
7.	Partners	28
8.	Sturing programma	29
9.	Communicatie	31
10.	Begroting	32

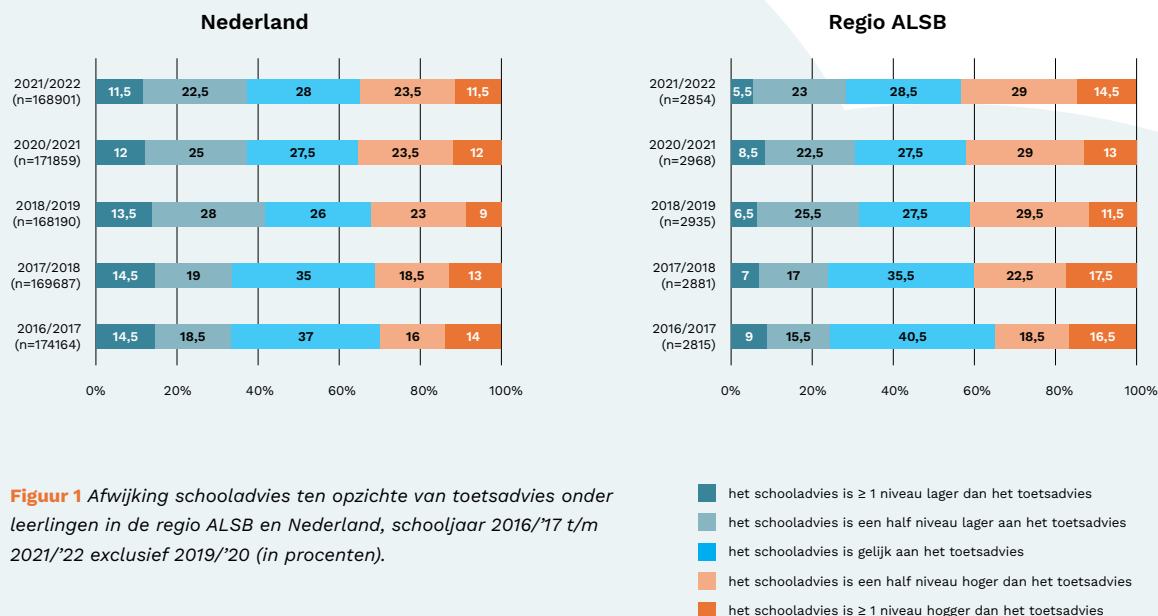
Opgaaf Kansrijk Funderend Onderwijs: O-meting overstap PO-VO

In 2023 heeft de Universiteit Utrecht, Onderwijsadvies & training, een O-meting uitgevoerd naar gelijke kansen in de overstap van het PO naar het VO in de Regio Eemland (regio ALSB)². De onderzoekers concluderen daarin het volgende:

“Globaal kijkt er in de regio Amersfoort, Leusden, Soest en Baarn kansrijk geadviseerd te worden. Dit kan allereerst worden geconcludeerd op basis van de definitieve adviezen³. In vergelijking met het landelijke beeld worden in de regio ALSB meer vwo-adviezen en minder vmbo- b/k-adviezen gegeven. Uitgesplitst naar het opleidingsniveau van ouders, blijken de hogere adviezen in de regio bij alle opleidingsniveaus voor te komen. Daarnaast is er een kleiner deel leerlingen dat wordt ondergeadviseerd (i.e., leerlingen met een lager schooladvies dan toetsadvies) en een groter deel dat wordt overgeadviseerd (i.e., leerlingen met een hoger

schooladvies dan toetsadvies) in de regio ALSB in vergelijking tot landelijk.

Echter, wanneer we inzoomen op de bijgestelde adviezen en de kans op onder- en overadvisering en een bijgesteld advies, blijkt de situatie in de regio ALSB genuanceerder. Allereerst ontvangt maar een klein deel van de leerlingen die ondergeadviseerd zijn, namelijk minder dan één op de vijf, een bijgesteld definitief advies wanneer het toetsadvies hoger uitvalt dan het schooladvies. In de regio ALSB wordt er minder bijgesteld dan landelijk. Daarnaast blijkt dat in de regio ALSB leerlingen van ouders met een lage of middelbare opleiding en een laag inkomen een grotere kans hebben op onderadvisering, evenals leerlingen met een niet-Westerse migratieachtergrond. Zo blijkt dat er, ondanks de algehele hogere advisering, in de regio ALSB sprake is van bias ten nadele van deze specifieke groepen.”

Figuur 1 Afwijking schooladvies ten opzichte van toetsadvies onder leerlingen in de regio ALSB en Nederland, schooljaar 2016/'17 t/m 2021/'22 exclusief 2019/'20 (in procenten).

² In de O-meting zijn de data van de destijds participerende gemeenten onderzocht. Dat zijn Amersfoort, Baarn, Soest en Leusden. De overige gemeente van de regio Eemland zijn pas na de uitvoering van de O-meting aangesloten. Daarom wordt er in de O-meting gesproken van de regio ALSB. De rapportage kan worden opgevraagd bij Kansrijk Funderend Onderwijs regio Eemland.

³ Om tot een goed vergelijk met landelijke data te komen, wordt er in de O-meting gesproken over hoog en laag, en onder- en overadvisering. Dit tot onze spijt. In de rest van het programmaplan proberen wij deze taal te vermijden.

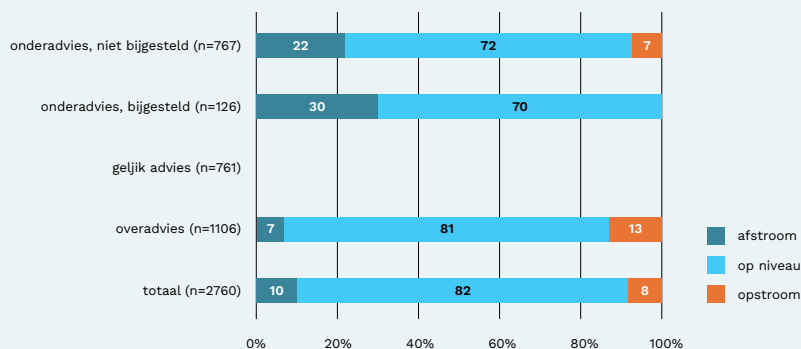
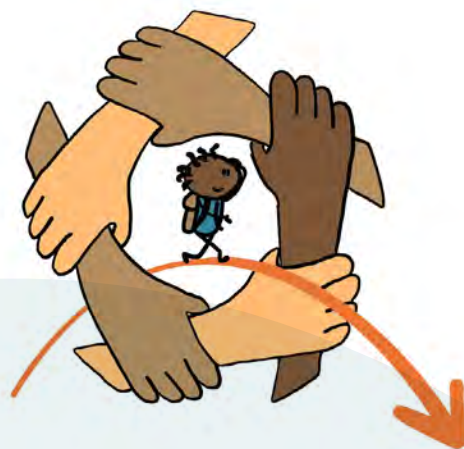
Naast deze 0-meting hebben we op basis van data van de Gelijke Kansen Alliantie dieper ingezoomd op de doorstroom in de onderbouw van het VO. Daarbij is 1 speerpunt naar voren gekomen: hoewel de meeste leerlingen in het derde leerjaar op het niveau van hun basisschooladvies zitten, zien we dat er een relatie is tussen opleidingsniveau van ouders, inkomensniveau van ouders, migratieachtergrond en met name de afstroom binnen de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Specifieke aandacht vraagt hierbinnen de groep ondergeadviseerde leerlingen. We zien in de rapportage van de UU dat 22 à 30% van deze leerlingen (zowel met als zonder bijgesteld advies) in de onderbouw van het VO afstroomt - ofwel 200 à 250 leerlingen per jaar

De 0-meting biedt ons een meer gedetailleerd zicht op de data en ontwikkelingen voor onze regio als geheel. Op de genoemde speerpunten willen we in een 1-meting in 2027 een significante verbetering zien als opbrengst van Kansrijk Funderend Onderwijs. Individuele scholen hebben inzicht in hun specifieke data via de [rapportages](#) van het Nationaal Cohort Onderzoek.

Vanuit Kansrijk Funderend Onderwijs worden trainingen aangeboden voor schoolleiders en kwaliteitsmedewerkers om met deze, en andere data meer grip te krijgen op het vraagstuk in de eigen school. Daarnaast richten we een interbestuurlijk datateam op van zowel kwaliteitsmedewerkers uit het PO als uit het VO om in gezamenlijkheid vraagstukken diepgaander te kunnen analyseren.

Definitie bias

Het begrip bias houdt in dat je (onbewust) dezelfde feiten of hetzelfde bedrag anders beoordeelt. Zo'n vertekend beeld kan ontstaan door vooroordelen. Vooroordelen zijn de ideeën die je over een persoon of groep kunt hebben, als je daar ook naar handelt, hebben we het over bias (De Winter - Koçak, 2024). Wil je jouw eigen vooroordelen te testen? Zie dan [deze](#) test van Harvard of [deze](#) test over of jij een streepje voor hebt op anderen.

Figuur 3 Onderwijspositie in leerjaar 3 VO ten opzichte van schooladvies voor leerlingen in de regio ALSB, schooljaar 2018/'19 in groep 8 – 2021/'22 in 3 VO (in procenten). NB. Voor de leerlingen met een gelijk advies kon op basis van de richtlijnen van CBS geen overzicht van de percentages afstroom, op niveau en opstroom worden weergegeven omdat er dan sprake zou zijn van gegevensonthulling.

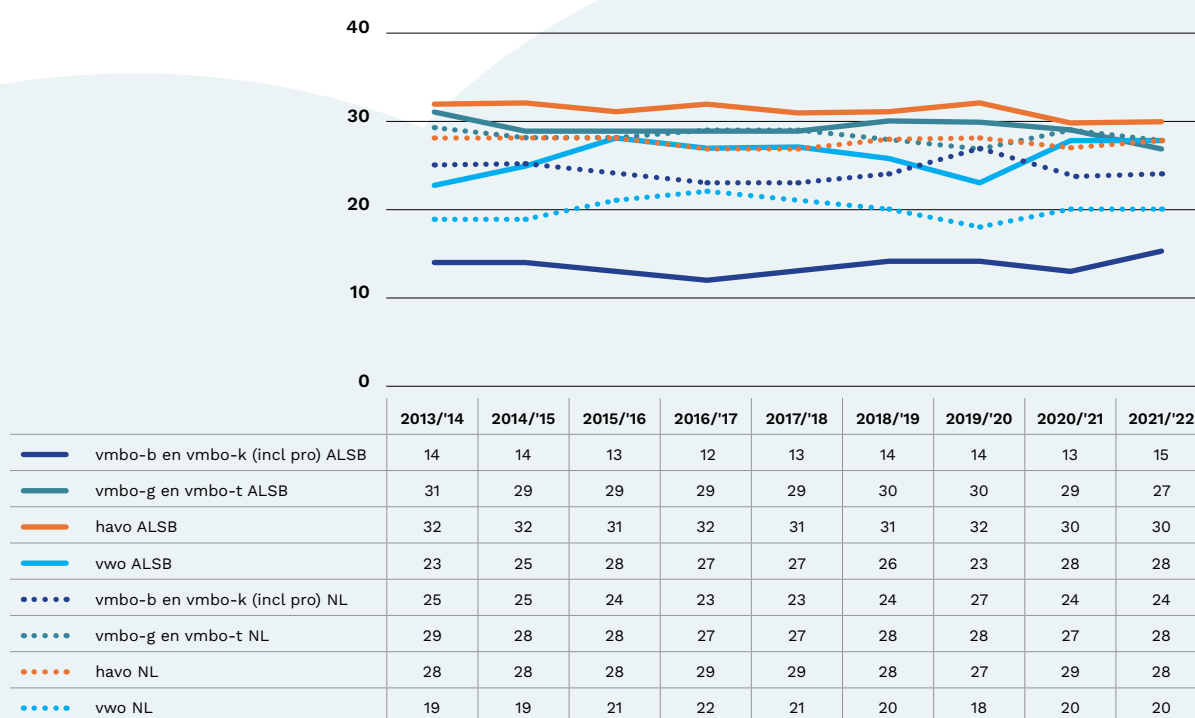
Opgaaf Kansrijk Funderend Onderwijs: Kinderen (10-14 jaar) van de regio Eemland

Het opleidingsniveau en het inkomen van de ouders van onze leerlingen en de migratieachtergrond zijn 3 indicatoren die de kansen van leerlingen beïnvloeden. Op basis van deze indicatoren beschrijven we hieronder de populatie 10-14 jarigen van de regio Eemland.

Algemeen

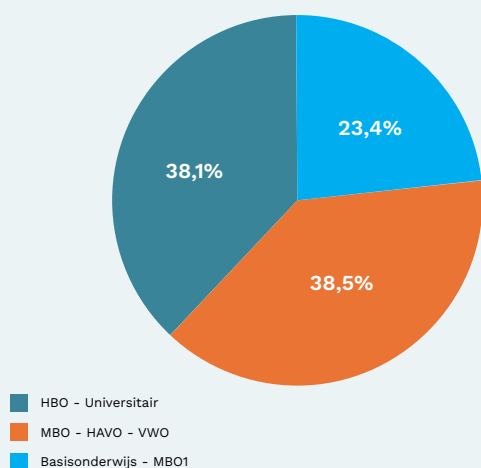
In de regio Eemland maakten in 2024 3843 kinderen de overstap van het PO naar het VO. De meeste van hen gaan naar de HAVO maar ook een aanzienlijk gedeelte naar het VWO en VMBO g/t. Een beduidend kleiner aantal gaat naar het VMBO b/k

Deze aantallen wijken af van het Nederlands gemiddelde waar een groter percentage leerlingen naar het VMBO b/k uitstroomt en een kleiner percentage naar de HAVO. Het absoluut aantal leerlingen dat de overstap naar het VO maakt is de afgelopen 10 jaar geleidelijk afgenomen in de regio Eemland. In 2016 maakten nog 4151 leerlingen de overstap naar het VO. Leerlingenstromen naar het VO houden zich niet aan de gemeentelijke grenzen. Leusden heeft bijvoorbeeld geen VO en Soest - Baarn geen VMBO basis-kader. Deze leerlingen fietsen dagelijks naar Amersfoort of andere gemeenten in de regio. Voor Kansrijk Funderend Onderwijs is dit de reden om als regio op te trekken⁴.

Figuur 4 Uit 0-meting pp 6. Titel: Definitieve basisschooladviezen voor leerlingen in de regio ALSB (doorgetrokken lijnen) en Nederland (stippellijnen), schooljaar 2013/'14 t/m 2021/'22 (in procenten)

⁴ Op www.vanbasisnaarbrug.nl is een overzicht van de VO scholen in onze regio. In totaal zijn er in onze regio ruim 100 PO scholen.

Figuur 5 Opleidingsniveau volwassenen (15-74 jaar) regio Eemland 2022. Bron: CBS, 2024

In Amersfoort maken 10-14 jarigen 6,4% uit van de bevolking. Er zijn echter grote verschillen per wijk in de stad. In Vathorst en Hooglanderveen wonen relatief de meeste tieners. Daar maken zij 8,8 - 9,5% van de bevolking uit. In absolute aantallen tieners spant Nieuwland echter de kroon. Daar wonen 983 tieners, gevolgd door Vathorst de Laak (825 tieners) en Kattenbroek (608 tieners) (Amersfoort in cijfers, 2024). In Soest en Baarn maken tieners respectievelijk 5,9 en 5,5 procent uit van de totale bevolking, in Leusden 6% en in Bunschoten 6,7%. In totaal wonen er in de hele regio 17.510 10-14 jarigen (CBS, 2024)

Opleidingsniveau

Vanuit de beschikbare data is niet exact af te leiden wat het opleidingsniveau is van de ouders van de tieners van de regio Eemland specifiek. Wel het gemiddelde opleidingsniveau van de hele populatie volwassenen (15 t/m 74 jaar). De regio Eemland is gemiddeld 'hoog' opgeleid: 38,1% van de volwassenen heeft een HBO of Universitair diploma (Nederland 32%). In Amersfoort en Baarn vertegenwoordigt deze groep zelfs het grootste aandeel: respectievelijk 41,8 en 38,4 procent van de 15-74 jarigen van die gemeente. Er zijn in Amersfoort grote verschillen naar wijk en zelfs naar buurten. De buurten Bosgebied (36,4%) en Liendert (34%) hebben het hoogste percentage volwassenen in de categorie opleidingsniveau basisonderwijs t/m MBO1. Op de Berg en in Vathorst wonen relatief de meeste mensen met een universitair of HBO-diploma.

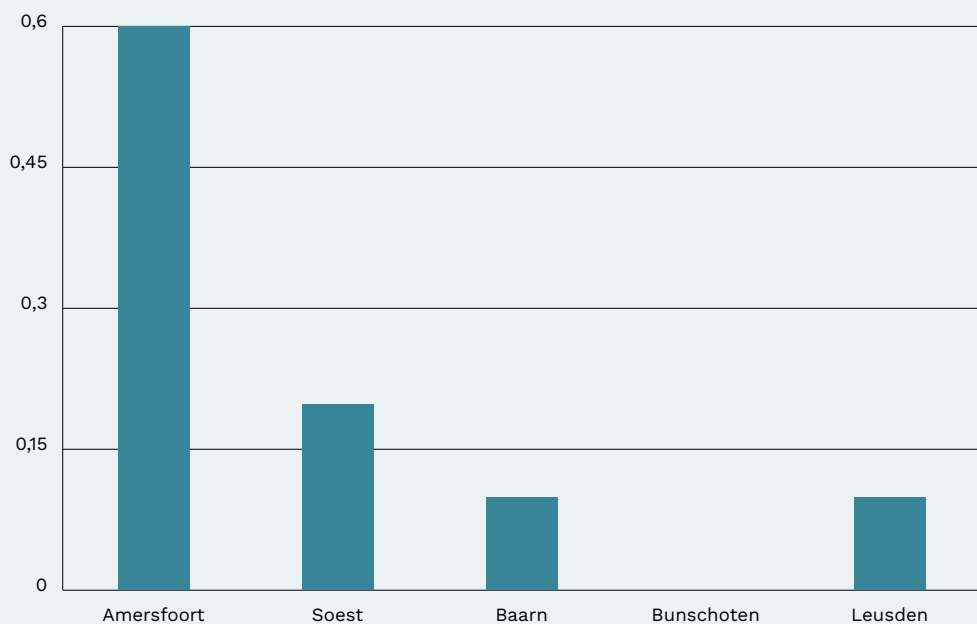
In de regio Eemland vertegenwoordigt de groep middelbaar opgeleiden (MBO 2 t/m MBO 4) 38,5 procent van de volwassenen (15-74 jaar). Dit wijkt af van het Nederlands gemiddelde (41,7%). Grote uitzondering hierin is Bunschoten Spakenburg: daar is 49,1 procent van de 15-74 jarigen 'middelbaar' opgeleid. Deze laatste gemeente wijkt in z'n algemeenheid af van het regionaal beeld: het aantal volwassenen met een basisonderwijs t/m MBO-1 diploma is in Bunschoten Spakenburg 32,5 procent van de totale populatie volwassenen. Het regionaal gemiddelde is 23,4 procent. En het aantal HBO / universitair opgeleide volwassenen is 18,4 procent van de volwassenen in die gemeente ten opzichte van het regionaal gemiddelde van 38,1 procent. (Bron CBS, 2024)

Inkomen

Het gemiddeld besteedbaar inkomen van huishoudens in de regio Eemland ligt voor alle groepen boven het Nederlands gemiddelde. Dit geldt ook voor de 1-ouder gezinnen. In Leusden ligt het gemiddelde besteedbaar inkomen het hoogst.

Toch ontstaat er een genuanceerder beeld als we inzoomen. In 2020 leefde 6,1% van de Amersfoortse huishoudens onder de lage-inkomensgrens. Het gaat in deze huishoudens om circa 7300 Amersfoorters, waarvan 1900 kinderen ([Monitor inclusieve stad, 2022](#)). Dit is weliswaar lager dan het Nederlandse gemiddelde maar desalniettemin een aandachtspunt. Het aantal kinderen dat opgroeit in een gezin met bijstand is 5% van de Amersfoortse kinderen. Er zijn daarbij grote verschillen per wijken. In Liendert woont bijna 1 op de 5 kinderen in een gezin met een uitkering, terwijl dit in Hooglanderveen circa 1 op de 100 is.

Als we inzoomen op het aantal kinderen in de regio dat in z'n algemeenheid opgroeit in een gezin met laag inkomen, springt Bunschoten - Spakenburg eruit (zie figuur 6). Ondanks het afwijkende gemiddelde opleidingsniveau ten opzichte van de overige gemeentes in de regio, is het aantal kinderen dat in gezinnen opgroeit met een langdurig (meer dan 4 jaar) laag inkomen (onder de lage inkomensgrens) niet significant. Bunschoten - Spakenburg staat in de regio bekend als een gemeente die zich kenmerkt door veel ondernemers en een sterke onderlinge samenhang.

Figuur 6 Kinderen in huishouden met langdurig laag inkomen, aantal x 1000 in 2022. Bron: waarstaatjegemeente, 2024

Migratie-achtergrond

Van alle tieners in de regio Eemland heeft 23,9% een migratie-achtergrond, waarvan het leeuwendeel (72%) een niet-westerse. Echter zijn er wel verschillen in de regio. In Bunschoten en Leusden wonen de minste 10-14 jarigen met een migratie achtergrond: respectievelijk 11,7 en 15,6 procent van het totaal aantal tieners van die gemeente. In Amersfoort is dat 27,8 procent. In Soest en Baarn hebben respectievelijk 23,4 en 20,4 procent van het totaal aantal tieners een migratie achtergrond⁵ (Bron: waarstaatjegemeente.nl, 2024).

In zijn algemeenheid is de populatie jongeren (t/m 24 jaar) cultureel meer divers dan de volwassen bevolking (boven de 24 jaar). Een belangrijk gegeven omdat wij in de werkpraktijk merken dat het gegeven nog niet overal is doorgedrongen dat de Regio Eemland, Amersfoort daarin voorop, een cultureel divers stedelijk gebied is. Het zelfbeeld is wat dat betreft aan vernieuwing toe. Deze culturele diversiteit wordt momenteel nog niet weerspiegeld in de samenstelling van onder andere

het onderwijspersoneel. Daarnaast wijst landelijk onderzoek uit dat het aantal leerkrachten dat zichzelf voldoende toegerust voelt om les te geven in een cultureel diverse context slechts 16,9 procent is.⁶

In Amersfoort is daarnaast ook de geografische spreiding belangrijk om in ogenschouw te nemen: de meeste mensen met een migratie-achtergrond wonen in de wijken Liendert (52,1% van de bevolking van de wijk) en Schuilenburg (47,6%) - gevolgd door Kruiskamp (45,1%) en Koppel (40,2%). Maar ook wijken als het Bosgebied (31,2%), Schothorst (28,7%) en Nieuwland (23,7%) zijn cultureel meer divers dan vaak wordt aangenomen.

Afsluitend

In deze paragraaf beschrijven we een beeld van de 10-14 jarigen in onze regio aan de hand van indicatoren die invloed hebben op de kansen van deze doelgroep. Dit beeld is per definitie niet compleet. Op www.vanbasisnaarbrug.nl wordt komend schooljaar meer data aangereikt.

⁵ Migratie achtergrond wordt hier gedefinieerd als tenminste 1 van de ouders in het buitenland is geboren. Tieners wiens grootouders in het buitenland zijn geboren waardoor zij zich wellicht nog wel identificeren met het herkomstland van grootouders worden in deze data niet meegeteld als tieners met migratie achtergrond.

⁶ Zie het boek Onderwijs in een Gekleurde Samenleving (Agirdag 2020). Geen tijd om een heel boek te lezen? Zie [hier](#) het verslag van een (inspirerende) avond die het NIVOZ organiseerde met professor Agirdag.

3 Opgaaf Kansrijk Funderend Onderwijs: Mechanismen kansenongelijkheid in overstap PO-VO

De data uit de 0-meting van de Universiteit Utrecht O&T geeft ons zicht op wat het vraagstuk kansengelijkheid in de overstap van het PO naar het VO is maar nog niet op de onderliggende mechanismen. In het schooljaar 2023-2024 is daarom een docenten onderzoeksgroep van start gegaan (COP) van zowel docenten uit het PO als docenten uit het VO en een onderzoeker van de Hogeschool Utrecht. Zij hebben vanuit de praktijk en op basis van wetenschappelijk onderzoek een inventarisatie gemaakt van welke mechanismen er werkzaam zijn die een (positieve of negatieve) invloed hebben op de kansen van kinderen in de overstap van het PO naar het VO door hierop collega's, ouders en kinderen te bevragen.

De COP heeft daarbij een brede analyse gemaakt van een waaier aan indicatoren. Daarna hebben zij de volgende punten benoemd als hefboomen om te werken aan gelijke kansen in de overstap van het PO naar het VO vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid:

- ▶ Latere selectie en mobiliteit in de onderbouw VO: kinderen meer tijd bieden door later te selecteren. Meer mogelijkheden creëren voor mobiliteit en het weghalen van belemmeringen in de onderbouw van het VO om door te stromen naar een 'hoger' niveau.
- ▶ Ouderbetrokkenheid: door het versterken van de samenwerking tussen school, ouders, en kinderen zelf gezamenlijk werken aan de kansen van leerlingen. Het versterken van de kennis en vaardigheden van ouders, en kinderen zelf, om de overstap naar het VO soepel te laten verlopen en het zicht op het onderwijssysteem in zijn algemeenheid. Daarbij specifieke aandacht hebbend voor de beeldvorming van het VMBO. Het VMBO als positieve keuze en de druk om zo 'hoog' mogelijk in te stromen voorkomen.

- ▶ Advisering: het intensiever samenwerken als PO en VO-professionals aan een soepele en haalbare overstap en advisering van het PO naar het VO. Hierin werken aan gelijke kansen door hoge verwachtingen maar ook het voorkomen van prestatiedruk.
- ▶ Doorlopende ontwikkellijnen PO-VO: pedagogische, didactische en vakinhoudelijke doorgaande lijnen van het PO naar het VO. Samenwerken voor leerlingen vanuit een idee van gezamenlijke verantwoordelijkheid en het leren van elkaar als onderwijsprofessionals en professionals uit het sociale domein. Investeren in de kennis, vaardigheden en kwaliteiten van professionals rondom kansengelijkheid in de overstap van het PO naar het VO. Het samenwerken aan een doorgaande lijn leren leren.
- ▶ Samenwerking rondom kwetsbare leerlingen: het voorkomen van een 'knip' in de samenwerking rondom leerlingen met een kwetsbaarheid.

Bovenstaande korte omschrijvingen doen geen recht aan de uitgebreide analyses van de COP. Voor diegene die geïnteresseerd zijn in de uitgebreidere analyses organiseert de COP per schooljaar 2024-2025 kennisuitwisselingsmogelijkheden variërend van bijeenkomsten tot het delen van hun kennis via onze website. Houdt hiervoor www.vanbasisnaarbrug.nl in de gaten.

De analyses van de COP zijn gebruikt als input voor het opstellen van de visie op de overstap PO-VO die u even verderop in dit programmaplan vindt.

Het Verwey-Jonker instituut heeft onderzoek gedaan naar alle factoren die invloed hebben op gelijke kansen in het onderwijs. Zij kwamen uit op 30 factoren op 5 aandachtsgebieden. Meer lezen over alle factoren? www.verwey-jonker.nl

Jeugdadviesraad 'de Grote Oversteek'

In het schooljaar 2023-2024 is de Jeugdadviesraad 'De Grote Oversteek' van start gegaan: 10 kinderen uit zowel het PO als het VO die gevraagd en ongevraagd advies geven. Femke (2e klas VO), Qais (groep 8), Liva (Brugklas) en Khadija (Groep 8) vertellen over de top 4 punten vanuit de adviesraad.

Femke (2e klas VO): Kinderen vinden het niet prettig dat er zoveel over 'hoge' en 'lage' adviezen of schoolniveaus gesproken wordt. Daarnaast ervaren ze ook stress van de groep 8 eind cito.

Qais (groep 8): Kinderen waar de ouders niet (voldoende) Nederlands spreken hebben meer ondersteuning nodig, bijvoorbeeld bij de open dagen. Niet alleen voor de taal, maar ook omdat zij vaak niet weten waar zij op moeten letten bij het maken van een keuze voor een middelbare school.

Liva (brugklas): Kinderen vinden het lastig om om te gaan met de grote(re) hoeveelheid huiswerk op de middelbare school. Veel kinderen geven aan problemen te hebben met focussen, of niet goed te weten hoe ze het aan moeten pakken.

Khadija (groep 8): Vrienden zijn heel belangrijk om de overstap naar de middelbare school prettig te laten verlopen. Kinderen vinden het belangrijk om bij vrienden in de klas te komen, maar ook om nieuwe vrienden te kunnen maken in groep 8 die naar dezelfde school gaan.

4 Korte evaluatie 2022-2024

Met het afsluiten van het schooljaar 2023-2024 loopt het programma Kansrijk Funderend Onderwijs 2 jaar. Voordat we vooruit gaan kijken, is het daarom belangrijk om ook eerst terug te kijken. Daarbij concluderen we dat er al een berg werk is verzet en tegelijk ook nog een hele weg voor ons ligt. Het werken aan kansengelijkheid vraagt om het schakelen op meerdere vlakken. Er is niet één grote oorzaak aan te wijzen. Afgelopen 2 jaar hebben daarom met name in het teken gestaan van het onderzoeken van het vraagstuk met bestuurders, schoolleiders, docenten, gemeenten en samenwerkingspartners, het bouwen aan draagvlak onder een gemeenschappelijke aanpak en het optuigen van de organisatie eromheen. Zodat er een structuur ontstaat waarin we op basis van (wetenschappelijke) inzichten met elkaar een sterk en breed gedragen programma ontwikkelen.

Tegelijkertijd is er de afgelopen 2 jaar ook al gestart met het uitvoeren van een aantal interventies in de praktijk. Daarin werken docenten, schoolleiders, bestuurders en samenwerkingspartners uit het sociale domein op onderzoekende wijze in zogenaamde proeftuinen onder leiding van de Bruggenbouwers, 2 docenten (Talitha Zervaas en Gerard Luitwieler) uit het PO en het VO die samen tot missie hebben om de overstap van het PO naar het VO voor leerlingen uit onze regio zo soepel mogelijk te laten verlopen. Wilt u meer lezen over hun werk? Lees hier het artikel over de Bruggenbouwers dat onlangs is verschenen in het [magazine 12-18](#).

Gerard Luitwieler stond jarenlang voor de klas in het basisonderwijs en werkte als coach en coördinator bij het lerarenontwikkelfonds (LOF). Tegenwoordig werkt hij vanuit VOILA als onder andere Kr8klascoördinator, Pr8klasmentor en Bruggenbouwer aan een soepele overstap PO-VO voor alle leerlingen. Daarnaast werkt hij samen met het Farel college aan meer differentiatie in de Brugklas.

Talitha werkt komende zomer op de kop af 25 jaar bij Het Element. Naast docent is ze er schoolopleider en docentcoach. Ook is zij bedenker en projectleider van de Pr8klas. Als Bruggenbouwer zet zij zich ook nog eens in voor soepele overgangen voor alle leerlingen uit de hele regio!

Een greep uit de gerealiseerde activiteiten in afgelopen schooljaar:

1. Een groep van 15 docenten en schoolleiders uit het PO en VO hebben afgelopen schooljaar een visie ontwikkeld op de route van het PO naar het VO. Op hun stakeholdersbijeenkomsten hebben ruim 100 ouders, kinderen, docenten en samenwerkingspartners meegedacht over deze visie. Vanaf schooljaar 2024-2025 wordt dit de visie waaruit wij als onderwijsveld gezamenlijk gaan werken.

2. Tien leerlingen uit het PO en het VO vormen samen Jeugdadviseraad 'de grote oversteek'. Zij agenderen op eigen wijze vraagstukken die zij belangrijk vinden. In dit kader hebben zij met begeleider Hedy Vermeer en documentairemaker Pascale Korteweg een filmpje gemaakt over de impact die het heeft op een kind wanneer er over 'hoge' en 'lage' groep 8 adviezen gesproken wordt. Het filmpje wordt komend schooljaar ingezet voor groep 8 ouderbijeenkomsten.

3. In samenwerking met de Universiteit Utrecht Onderwijsadvies en training is de 0-meting overstap PO-VO ontwikkeld voor onze regio (zie ook eerder in dit programmaplan). Deze 0-meting brengt het vraagstuk veel scherper in beeld gericht op kenmerken van groepen leerlingen. Er is een interbestuurlijk datateam gestart waarin kwaliteitsmedewerkers uit het PO en het VO gezamenlijk vervolgvraagstukken uit gaan diepen.
4. Onder leiding van de Bruggenbouwers is (onder meer) het project maatjes PO en VO gelanceerd. 70 docenten uit het PO en uit het VO hebben dit jaar met elkaar kennis uitgewisseld en hebben meegedraaid in elkaars onderwijs praktijk.

"We proberen met elkaar een programma neer te zetten waarbij we een 'warme' overdracht tussen po en vo genereren, waarbij er voor docenten meer rust en ruimte is om leerlingen goed in beeld te kunnen brengen bij hun nieuwe school. Niet even tussen de praktijken door, maar één moment, waarbij iedereen de neuzen dezelfde kant op heeft."

– Daphne van den Berg, leerkracht groep 8

5. Het aanvullend onderwijs in onze regio is in kaart gebracht⁷. We willen hierin als onderwijs met elkaar bouwen aan een samenhangend aanbod gericht op de onderwijsbehoefte van al onze leerlingen. Om naar die stip op de horizon toe te werken hebben maar liefst 86 scholen uit onze regio gezamenlijk een aanvraag gedaan bij de subsidieregeling 'verbinding PO-VO'. Daarbij is er een toekenning gekomen voor het werken aan doorgaande lijnen PO-VO in Bunschoten-Spakenburg en een omvangrijke bijdrage om de komende 3 jaar de Pr8klas door te kunnen zetten in Amersfoort, Leusden, Baarn en Soest.
6. Vijf docenten uit het PO en het VO en een onderzoeker van de Hogeschool Utrecht vormen samen de 'Community of Practice'. Met praktijkonderzoek brengen zij alle bouwstenen in kaart om een kansrijke overgang te realiseren. Hieruit hebben zij de thema's ouderbetrokkenheid en kansrijk adviseren geselecteerd als deelonderzoeksthema's. Samen met docenten in de praktijk ontwikkelen zij interventies binnen deze 3 thema's en ontsluiten daarnaast hun opgedane kennis.

“Het bezoek aan andere scholen zorgt ervoor dat we onze eigen onderwijscultuur met nieuwe ogen bekijken. Voor de overgang van po naar vo is het goed om te weten waar leerlingen vandaan komen en waar leerlingen naartoe gaan.”

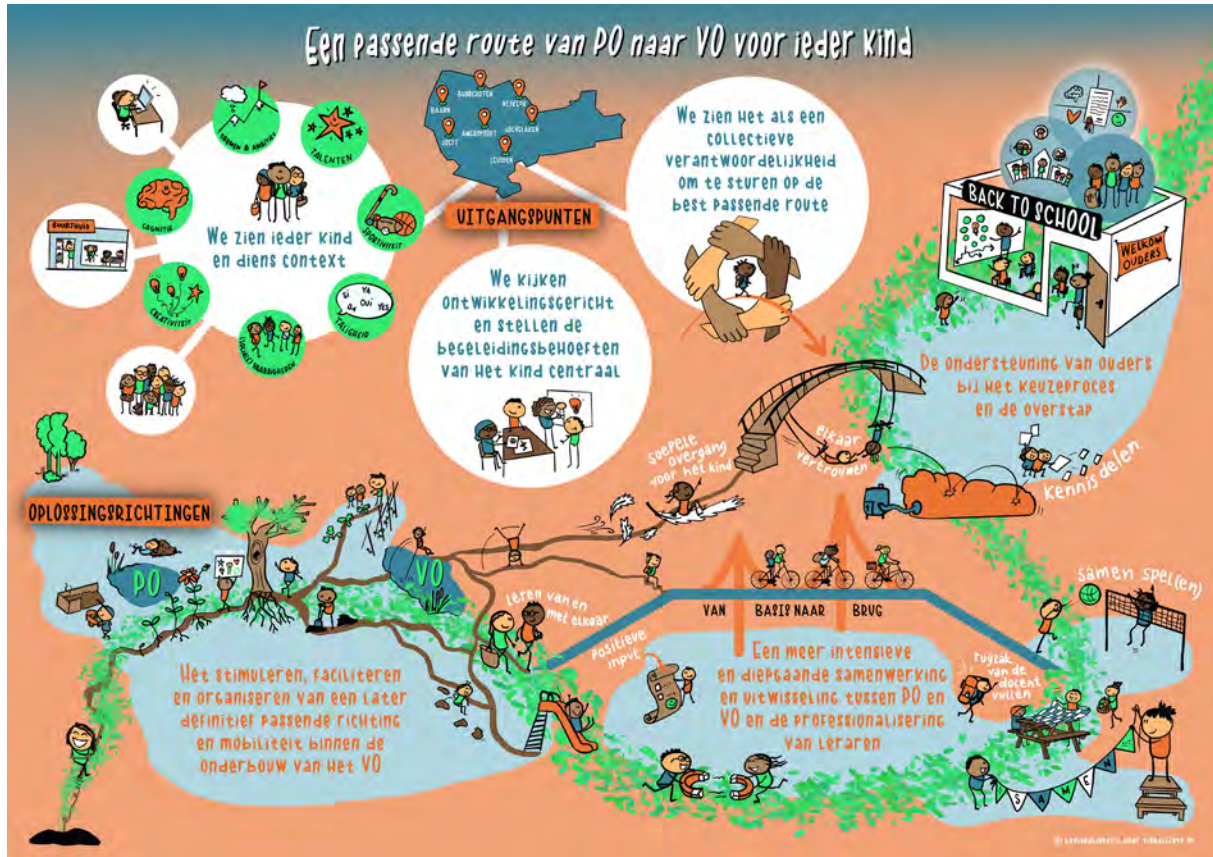
– Janneke Smit, Caeciliaschool en Sander Grégoire, Mavo Muurhuizen

⁷ Wilt u deze notitie ontvangen? Neem contact op met Kansrijk Funderend Onderwijs.

7. Er is een kenniskring opgezet waarin kennispartners uit de regio meedenken en adviezen uitbrengen aan scholen. Good-practices die momenteel al op de scholen in onze regio vormgegeven zijn of worden, zijn in kaart gebracht. Deze good-practices worden komende jaren onderzocht door praktijkonderzoek in een samenwerking tussen docenten en onderzoekers van onze kennispartners. De kennis opgedaan in deze onderzoeken delen we met het onderwijsveld.
 8. In samenwerking met BAVO (overleg basisonderwijs - voortgezet onderwijs) zijn in 2 bijeenkomsten alle knelpunten rondom de warme overdracht en terugkoppeling geïnventariseerd. Een groep van 19 docenten en schoolleiders zijn onder leiding van de Bruggenbouwers twee proeftuinen gestart om zowel de overdracht als de terugkoppeling te verbeteren. In november 2023 draaiden zij een pilot met alle groep 8 docenten van VOILA Leusden. In februari hebben zij op basis van de ervaringen een voorstel gedaan richting de bestuurders met positief resultaat: vanaf schooljaar 2024-2025 worden er twee jaarlijkse dagen georganiseerd voor groep 7&8 docenten van het PO en onderbouw professionals van het VO waarin we gezamenlijk optrekken in een centrale warme terugkoppeling met studiedag in november en een centrale warme overdracht in mei. Hiernaast worden jaarlijkse intervisie momenten georganiseerd waarin docenten PO en VO sparren (het betere advies) over het beste groep 8 advies voor een individuele leerling aan de hand van anonieme casussen.
 9. Nieuwkomers zijn een extra kwetsbare groep in de overstap van het PO naar het VO. Vanuit de proeftuin nieuwkomers wordt daarom zowel met de taalscholen PO (Leusden en Amersfoort) het ISK VO (Element) als reguliere scholen en welzijnspartners gewerkt aan praktische afspraken om deze overgang beter te laten verlopen door als partners veel nauwer samen te gaan werken. Hiertoe zijn verhalen opgehaald van nieuwkomers leerlingen en hun ouders om met elkaar vanuit hun perspectief de dialoog te voeren.
 10. Sinds jaar en dag wordt vanuit BAVO de website www.vanbasisnaarbrug.nl gebruikt om ouders te informeren over het aanbod aan VO scholen in onze regio. Deze informatievoorziening is aan vernieuwing toe. Daarom is er in samenwerking met BAVO een werkgroep opgericht om de website te vernieuwen. Ouders worden daarbij bevraagd aan welke informatie zij behoefte hebben. Per begin schooljaar 2024-2025 heeft [vanbasisnaarbrug.nl](http://www.vanbasisnaarbrug.nl) twee functies: een informatief platform voor ouders met kinderen in de overstap van het PO naar het VO en een kennisplatform voor onderwijs professionals werkzaam in de overstap van het PO naar het VO. Eind September/begin oktober 2024 komt de nieuwe site naar verwachting online. Houd dus de website in de gaten!
- Na deze twee jaar opbouwen is het tijd voor een nieuwe fase voor het Programma Kansrijk Funderend Onderwijs: het gezamenlijk gaan werken aan het realiseren van de gezamenlijke ontwikkelde visie op de oversteek PO-VO voor onze regio.

Koers 2024-2027: Onze visie 'een passende route van het PO naar het VO'

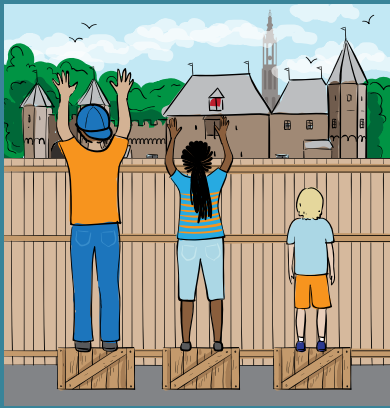
De onderzoeken van de UU, de COP-groep, de adviezen van onze partners uit de wetenschap, de opbrengsten van onze proeftuinen en de schat aan ervaringen van de onderwijsprofessionals in onze regio zelf zijn de afgelopen jaar als onderlegger gebruikt om een volgende stap te zetten: een gezamenlijk gedeelde visie op kansengelijkheid in de overstap van het PO-VO. Hiertoe is een visiewerkgroep opgericht van schoolleiders en leerkrachten en een klankbordgroep van bestuurders. De werkgroep heeft inspraaksessies georganiseerd waarbij ouders, kinderen, onderwijsprofessionals, kennispartners, gemeenten en samenwerkingspartners uit het sociale domein gezamenlijk hebben meegedacht over de ambitie, de onderliggende waarden en de gewenste ontwikkelrichtingen voor de komende jaren. Hieronder presenteren wij, als onderwijs van de regio Eemland, u dan ook (met veel trots) onze gedeelde visie.

Ambitie

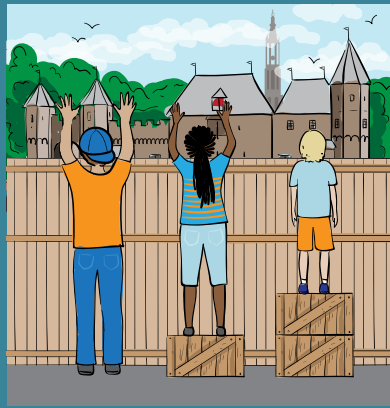
Onze ambitie als onderwijs PO en VO van de regio Eemland is om met elkaar te werken aan een passende route van het basis- naar het voortgezet onderwijs voor ieder kind. Daarbij willen we alles doen wat binnen onze macht ligt om gelijke kansen te bevorderen in de route van het PO naar het VO door alle leerlingen de kansen en mogelijkheden te geven om hun talenten op een voor hen passende manier te ontwikkelen.

Zienswijze kansengelijkheid

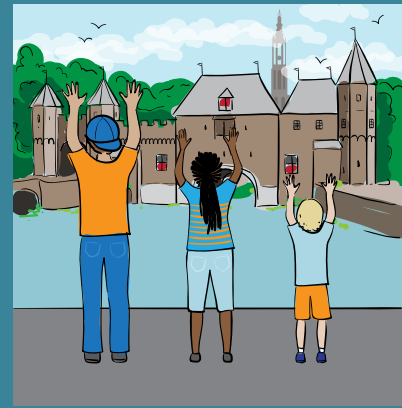
Kansengelijkheid is een breed begrip. Welke bril we met elkaar op hebben, bepaalt hoe er naar gelijke kansen wordt gekeken in onze regio.

GELIJK

EERLIJK

RECHTVAARDIG

Uitleg bij afbeelding

De zienswijze 'gelijkheid' gaat uit van gelijke kansen als alle kinderen evenveel aandacht, evenveel middelen en evenveel keuzemogelijkheden krijgen, ofwel gelijke toegang tot onder andere het onderwijs. Als dat leidt tot verschillende uitkomsten, wordt dat beschouwd als een voortvloeisel van verschillen in intelligentie en inzet van kinderen zelf. De zienswijze 'equity' (in het Nederlands billijkheid) – gaat ervan uit dat niet iedereen start met dezelfde uitgangspositie en dat verschillen gecompenseerd moeten worden, 'Ongelijk investeren om gelijke kansen te bereiken'. Hoewel dit zeker voorwaardelijk is om te werken aan gelijke kansen, is het risico van deze zienswijze dat het uitgaat van een achterstand bij bepaalde groepen kinderen, ofwel een deficiet denken. De oorzaak van het vermeende tekort wordt daarmee neergelegd bij het kind zelf of bij zijn of haar ouders (Agirdag, 2020). De zienswijze rechtvaardigheid stelt juist de norm of het systeem ter discussie door structuren die ongelijkheid veroorzaken aan te pakken en adresseert daarmee ook de groep met een bevoorrechte positie. Zie ook het [artikel](#) hierover van Kansrijk Funderend Onderwijs in samenwerking met het kenniscentrum gemengde scholen.

We realiseren ons dat we voor echte gelijke kansen de uiteindelijke oorzaken van kansenongelijkheid moeten worden aangepakt. Wij willen, naast gelijkheid en billijkheid, ook werken vanuit een rechtvaardigheidsperspectief. Vanuit dat toekomstperspectief willen we in de regio Eemland veranderen wat binnen onze invloed ligt door ongelijk te investeren voor gelijke kansen en structuren die ongelijkheid veroorzaken te adresseren. We streven naar de best passende route voor ieder kind en hebben daar als ouders en professionals een bijdrage aan te leveren vanuit onze positie en verantwoordelijkheid. De overstap van PO naar VO is hierin een cruciaal moment: we slaan de handen ineen om deze stap voor alle leerlingen als een vloeiende route van het PO naar het VO te laten verlopen.

3. Leidende principes

Het doel van een kansrijke overstap van het PO naar het VO is dat iedere leerling een route vindt die voor hem of haar het best passend is. Dat is een weg waarop een kind diens volledige potentieel kan ontwikkelen, waarbij welbevinden en veiligheid kernwaarden zijn. Daarbij benoemen wij de volgende gedeelde principes:

- We zien ieder kind en diens context. Daarmee bedoelen we dat ieder kind in zijn of haar unieke geheel wordt gezien. Het geheel bestaat voor ons uit meer dan alleen cognitie: we kijken ook naar creativiteit, (sociale) vaardigheden, taligheid, sportiviteit, talenten en de dromen en ambities van het kind. Ook de context waarin een kind opgroeit doet ertoe en is van belang voor het vinden van een passende weg voor het kind.

We kijken
ontwikkelingsgericht
en stellen de
begeleidingsbehoeften
van het kind centraal

- We kijken ontwikkelingsgericht en stellen de begeleidingsbehoeften van het kind centraal. Dit betekent dat we een balans zoeken tussen uitdagen en hoge verwachtingen hebben van hun inzet, zonder een leerling te overvragen. We kijken daarbij niet alleen naar waar het kind nu staat, maar ook naar het leerpotentieel en de ambities. Daarbij investeren we extra in leerlingen die dat nodig hebben.
- We zien dit als een collectieve verantwoordelijkheid die de muren van scholen en besturen overstijgt. Hierin trekken leerlingen, ouders, leraren, directies, besturen, en maatschappelijke organisaties samen op om de leeuwens en het leerpotentieel van elk kind optimaal te matchen met een passende route in het onderwijs. Samenwerken en het delen van perspectieven en invalshoeken zijn hierin cruciaal, waarbij het belang van het kind centraal staat. Drempels en mechanismen die onbedoeld belemmerend kunnen werken, worden verminderd met gerichte aanpakken. Daarbij sturen we op de best passende route voor ieder kind, in plaats van het hoogst haalbare niveau. In Amersfoort en regio beschouwen we ieder onderwijstype als gelijkwaardig en gaat het erom dat het onderwijstype het beste aansluit bij de leerbehoefte van de leerling. Dit doen wij vanuit het gezamenlijk gedragen besef én individueel besef als reflectieve professionals: ieder kind verdient het om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

We zien het als een
collectieve
verantwoordelijkheid
om te sturen op de
best passende route

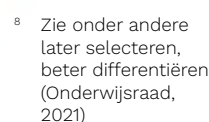
We zien drie richtingen om in te investeren de komende jaren:

- 1: Het stimuleren, faciliteren en organiseren van een latere definitief passende richting en mobiliteit binnen de onderbouw van het VO**

langer de tijd hebben om tot bloei te komen. Ook het uitbreiden van de mogelijkheid tot mobiliteit binnen (de onderbouw van) het VO zou leerlingen meer tijd geven om een passende leerroute te vinden. Dit houdt ook in dat het groep 8 advies minder ‘hard’ wordt en eerder een indicatie geeft van een brede ontwikkel richting. Schoolbesturen zijn van groot belang om dit mogelijk te maken.

Een aandachtspunt dat uit de stakeholdersbijeenkomsten naar voren kwam is daarnaast de variatie van het VO scholenaanbod. Dit valt buiten de scope van Kansrijk Funderend Onderwijs. Maar een advies aan de VO kamer is om het scholenaanbod kritisch te bekijken om te zien of het aanbod divers genoeg is om in de onderwijsbehoefte van alle leerlingen te voorzien.

In 2027 hebben alle VO scholen een ontwikkelplan opgesteld waarmee ze een latere definitieve passende richting en mobiliteit in de onderbouw stimuleren, faciliteren en organiseren. Bij meer dan de helft van de scholen is deze ontwikkeling in een ver stadium.

2: Professionalisering van leraren en een meer intensieve en diepgaande samenwerking en uitwisseling tussen PO en VO

We vinden het belangrijk dat leraren zich professionaliseren op het thema van kansengelijkheid en de overstap PO-VO. Hun kennis en vaardigheden in het omgaan met verschillen is cruciaal. Dit geldt ook voor de leerkrachten van de toekomst, die op de pabo en lerarenopleidingen hun handelingsrepertoire ontwikkelen op dit thema.

Daarnaast geloven we in de kracht van uitwisseling in de regio Eemland. Op het moment dat het PO en VO elkaar beter leren kennen én meer van elkaars expertise leren en gebruikmaken, zal de overdracht en advisering van leerlingen naar waarschijnlijkheid verbeteren. Leraren in het PO krijgen een beter beeld van het scholenaanbod en de verschillen tussen VO-scholen, in onderwijsconcept en voorzieningen. Hierdoor kunnen PO-leraren een leerling (en diens ouders) beter begeleiden en adviseren. Andersom kunnen VO-leraren beter leren differentiëren door collegiale visitatie en consultatie bij het PO en hun onderwijsaanbod nauwer laten aansluiten bij het PO. Hiervoor willen we initiatieven bestendigen, uitbreiden en faciliteren. Dit alles om een zachtere landing voor de leerlingen te realiseren.

Leerkracht Jan Willem Duim is een aantal jaar geleden de website stillereserve.nl begonnen. Op deze site vraagt hij zich af waarom mensen met een onderwijsbevoegdheid het onderwijs verlaten. De stille reserve bestond bij zijn start in 2015 uit 83000 mensen. Op zijn site hebben inmiddels 650 mensen uit de stille reserve zijn vragenlijst ingevuld. Na de organisatie van het onderwijs (nr 1) en werkdruk (nr 2) staat het niet kunnen inzetten van de eigen expertise op nr 3. Kansrijk Funderend Onderwijs wil daarom leerkrachten de mogelijkheid bieden om hun expertise over een soepele route van het PO naar het VO in te zetten.

Opbrengst

In 2027 neemt tenminste 50 procent van de onderwijsprofessionals uit de bovenbouw PO en onderbouw VO deel aan het professionaliseringsprogramma van Kansrijk Funderend Onderwijs. Zij bouwen hiermee aan de kennis, houding en vaardigheden die nodig zijn voor het begeleiden van leerlingen bij de meest passende route van het PO naar het VO.

3: De ondersteuning van ouders bij het keuzeproces en de overstap PO-VO

Ouders hebben een belangrijke rol in het keuzeproces van hun kind en zijn daar niet altijd goed op voorbereid. Kennis over het onderwijssysteem en de mogelijkheden daarbinnen verschillen per gezin en niet alle ouders weten wat er van ze wordt verwacht. Ook zijn er ouders die hun kind in de eerste plaats op het hoogst haalbare niveau willen krijgen, en vooral focussen op de kwalificerende functie van school en pas in de tweede plaats kijken welke school aansluit bij de leerbehoefte van hun kind en de andere ontwikkeldoelen van het onderwijs: socialisatie en subjectificatie⁹.

Het is van groot belang om ouders goed te informeren over het scholenaanbod en hen uit te nodigen om holistisch en ontwikkelingsgericht naar hun kind te kijken. Voor scholen ligt hierin de taak om ouders te ondersteunen en te begeleiden in wat zij kunnen doen om hun kind goed te begeleiden. Dit geldt voor het keuzeproces, maar ook in de periode vóór de oversteek en in de begeleiding erna.

Opbrengst

We onderzoeken samen met ouders wat zij kunnen doen in samenwerking met school om hun kind te ondersteunen in de route van het PO naar het VO en ontwikkelen hier, desgewenst, een passend ondersteuningsaanbod voor hen op.

⁹ De drieslag kwalificatie, socialisatie en subjectificatie is van onderwijs-pedagoog Gert Biesta. Zie meer over de drieslag op www.gertbiesta.com

6 Koers 2024-2027: Onderwijskennisnetwerk PO-VO

De leidende principes en de ontwikkelrichtingen zijn richtinggevend voor de manier waarop we in de regio Eemland werken aan gelijke kansen in de route van het PO naar het VO. Alle onderwijsbesturen hebben zich hieraan gecommitteerd. De wijze waarop scholen of besturen hier invulling aan geven kan echter verschillend zijn zolang de uitkomst passend is bij de gezamenlijk vastgestelde leidende principes en ontwikkelrichtingen.

Kansrijk Funderend Onderwijs biedt een structuur voor scholen om aan deze ontwikkelrichtingen te werken waarin kennis en ervaringen ontsloten, gecreëerd en gedeeld worden, scholen en initiatieven aan elkaar verbonden worden, kansen worden geboden voor interprofessioneel samenwerken en praktijk en bestuurlijke kaders dichterbij elkaar gebracht worden. Op deze manier werken we aan een samenhangend en lerend netwerk in de regio Eemland waarin we streven naar meer samenhang en waarin we kunnen leren van elkaar (zie figuur 7). Dit noemen we het onderwijskennisnetwerk PO-VO regio Eemland.

Activiteiten onderwijskennisnetwerk PO-VO

Het onderwijskennisnetwerk PO-VO regio Eemland biedt 3 verschillende type activiteiten:

1. Ontmoeten
2. Onderzoeken
3. Ontwerpen

Ontmoeten

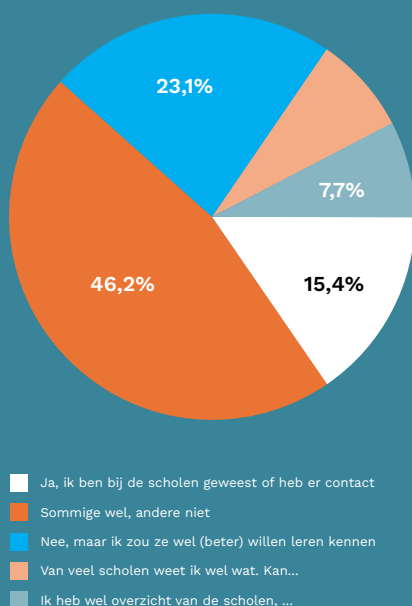
Om gezamenlijk een onderwijskennisnetwerk te vormen moet je elkaar allereerst goed kennen. Het bieden van mogelijkheden om elkaar als PO en VO-professionals te ontmoeten en kennis te maken met elkaars werkpraktijk zien wij daarom als voorwaardelijk om tot een succesvol programma te kunnen komen. Zeker gezien de snelle doorstroom van onderwijsprofessionals is het van belang om hier blijvend aandacht aan te besteden. Een voorbeeld van een ontmoetingsactiviteit is ons PO-VO maatjes project waarbij docenten meewerken in elkaars onderwijspraktijk en de gezamenlijke studiedag die vanaf schooljaar 2024-2025 georganiseerd gaat worden vooraf aan de tussentijdse terugkoppeling.

Figuur 7 Samenhangend lerend netwerk

Afgelopen jaar is er een kleine inventarisatie gehouden onder 13 groep 8 docenten van een van de onderwijsstichtingen van de regio of zij de VO scholen uit Amersfoort en regio kenden. Twee van de 13 docenten gaven aan bij de scholen geweest te zijn of er contact te hebben. De overige docenten gaven aan een gedeelte van de scholen te kennen en vaak wel behoefte te hebben aan meer zicht op de scholen. Schoolbesturen uit het PO geven aan dat de doorstroom van groep 8 leerkrachten vergeleken met andere leerjaar groepen hoog is. Blijven investeren in elkaar kennen en het ondersteunen van groep 8 docenten is dus een randvoorwaarde om tot een succesvolle aanpak te komen.

Ken je de VO scholen van onze regio
13 antwoorden

Figuur 8 Antwoorden 13 groep 8 docenten

Onderzoeken (proeftuinen)

Het onderzoeken van de werkpraktijk met elkaar en met kennispartners ligt in het hart van het onderwijskennisnetwerk PO-VO. We noemen dat het werken vanuit proeftuinen: groepen van docenten/schoolleiders PO en VO, eventueel met een onderzoeker van een van de kennispartners die gezamenlijk een vraagstuk uitdiepen. In deze proeftuinen onderzoeken en ontwikkelen we effectieve aanpakken waarbij we uitgaan van de waarde van kennis van de werkvloer gecombineerd met kennis van onze kennispartners (co-creatie). Dat doen we met praktijkonderzoek.

We starten onze onderzoeken vanuit good-practices. In onze regio zijn al tal van goede voorbeelden te vinden van praktijken die bijdragen aan 1 van de 3 ontwikkelrichtingen. Dat kunnen bijvoorbeeld interventies zijn gericht op specifieke doelgroepen, zoals de Pr8klas of kennis die gedeeld kan worden over een werkwijze zoals differentiëren in de klas. Soms zijn dat praktijken op 1 school, al bestaande samenwerkingen tussen het PO en VO, of soms zien we juist mogelijkheden om initiatieven samen te voegen en daarmee een effectieve praktijk te creëren. Er worden ook voorstellen gedaan om praktijken die niet effectief zijn te beëindigen. Afgelopen schooljaar (2023-2024) zijn vanuit die gedachte twee initiatieven gestopt die niet bijdroegen aan gelijke kansen in de overstap PO-VO.

Ook wordt er onderzocht welke knelpunten die er nu ervaren worden in de werkpraktijk verbeterd moeten worden. Een voorbeeld hiervan is de warme overdracht die vanaf het schooljaar 2024-2025 centraal georganiseerd gaat worden. Als laatste onderzoeken we welke initiatieven er nog niet zijn, de zogenaamde 'witte vlekken'. Hierop worden binnen de proeftuinen effectieve aanpakken ontwikkeld (of worden goede voorbeelden vanuit andere regio's geïmplementeerd).

Resumerend worden binnen de proeftuinen de volgende zaken gedaan:

- ▶ We onderzoeken wat goed gaat en delen de kennis hierover met scholen in onze regio.
- ▶ We onderzoeken wat er verbeterd kan of moet worden tot een effectieve aanpak en doen hier direct werkbaar voorstellen toe.
- ▶ We doen voorstellen om te stoppen met aanpakken die niet meer bijdragen.
- ▶ We onderzoeken wat er nog niet is en ontwikkelen hier effectieve aanpakken op.

De Bruggenbouwers coördineren de proeftuinen. Ieder jaar evalueren zij deze en agenderen deze in de programmaraad (zie verderop). Daar wordt in gezamenlijkheid besloten welke proeftuinen er het volgende schooljaar doorgang vinden, welke eventueel geborgd kunnen worden en aan welke nieuwe proeftuinen er behoefte is vanuit het onderwijs. De opbrengsten van de proeftuinen worden gedeeld met het onderwijsveld van de regio Eemland (zie ook onze werkwijze hieronder).

Zie bijlage 1 voor een overzicht van alle huidige lopende proeftuinen (t/m schooljaar 2024-2025) per programma-activiteit.

Ontwerpen

Het werken aan de visie vraagt aan besturen/scholen om een nieuwe koers te gaan varen. Hierin ligt er met name voor het Voortgezet Onderwijs een uitdaging om ontwikkelrichting 1 (het stimuleren, faciliteren en organiseren van een latere definitief passende richting en mobiliteit binnen de onderbouw van het VO) te realiseren. Ook vraagt het om het leren omgaan met dilemma's en om samenwerking tussen scholen. Daarom introduceren we per schooljaar 2024-2025 de programma-activiteit Werkplaatsen. In Werkplaatsen worden design thinking sessies georganiseerd op en tussen scholen. Het doel is om te komen tot een concreet beeld per VO school op welke wijze tot ontwikkelrichting 1 gerealiseerd kan worden

Voor het realiseren van een onderwijskennis-netwerk PO-VO hebben wij ons laten inspireren door ONA uit Amsterdam. Vanuit hun positieve ervaringen nemen we de volgende aansprekende elementen over:

- ▶ Leren met en van elkaar vanuit praktijken die werken
- ▶ Inzetten op leraren en schoolleiders als onderzoekers.
- ▶ Co-creatie tussen wetenschap en praktijk
- ▶ Professionalisering peer to peer
- ▶ Inclusie: iedereen mag deelnemen.

Belangrijk daarbij is dat we inzetten op substantiële professionalisering. Uit onderzoek blijkt namelijk dat professionaliseringsinzet onder de 15 uur nauwelijks effect heeft.

Vanuit de werkpraktijk wordt op deze manier verkend welke dilemma's er liggen en welke nieuwe bestuurlijke kaders daarvoor nodig zijn. Dit doen we waar nodig in samenwerking met de kennispartners. Er wordt in beeld gebracht welke stappen er gezet moeten worden om ontwikkelrichting 1 vorm te geven. In de werkplaatsen kunnen collega's van andere scholen uit het PO en VO meedenken met de specifieke casus van 1 school en wordt de opgedane kennis gedeeld met het brede onderwijsveld. De werkplaatsen worden komend schooljaar 2024-2025 begeleid door Kessels & Smit.

Om de visie te realiseren hebben we de volgende operationele doelen met elkaar benoemd:

1. In 2027 hebben alle VO scholen een ontwikkelplan opgesteld en in uitvoering waarmee ze een latere definitieve passende richting en mobiliteit stimuleren, faciliteren en organiseren. Bij meer dan de helft van de scholen is deze ontwikkeling in een ver stadium.
2. In 2027 neemt tenminste 50 procent van de onderwijsprofessionals uit de bovenbouw PO en onderbouw VO deel aan het professionaliseringsprogramma van Kansrijk Funderend Onderwijs. Zij bouwen hiermee aan de kennis, houding en vaardigheden die nodig zijn voor het begeleiden van leerlingen bij de meest passende route van het PO naar het VO.
3. We onderzoeken samen met ouders wat er nodig is voor een holistische kijk op hun kind in de route van het PO naar het VO. In 2027 hebben we hierop zicht in de regio Eemland en een eventueel bijpassend ondersteuningsaanbod.

Alle programma-activiteiten moeten bijdragen aan deze doelen.

Werkwijze

De werkwijze binnen iedere programma-activiteit doorloopt telkens 3 fases:

1. Verkennen in een pilot: onderzoeken van een good-practice of ontwikkelen van een nieuwe interventie door middel van praktijkonderzoek in een pilot. Wat maakt dat een bestaande praktijk of een nieuwe interventie bijdraagt aan 1 van de 3 ontwikkelrichtingen en wat zijn daarbij de werkzame mechanismen. Deze onderzoeken vinden plaats op scholen/besturen of in samenwerkingen tussen scholen/besturen en/of partners. We werken hierin nauw samen met onze kennispartners.
2. Verbreden: Het ontwikkelen van een wijze om de ontwikkelde kennis of effectieve interventie te ontsluiten voor het brede onderwijsveld. Delen van deze kennis en interventies met het hele onderwijsveld (en eventueel partners) van de regio door onderwijsprofessionals uit onze eigen regio, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een training, handleiding of andere vorm.
3. Borgen: betreffende interventie of werkwijze wordt opgenomen in beleid en gefaciliteerd door de betrokken besturen/directeuren. Ontwikkelde kennis wordt opgenomen in het professionaliseringsaanbod van de verschillende schoolbesturen in de regio.

Huidige thema's

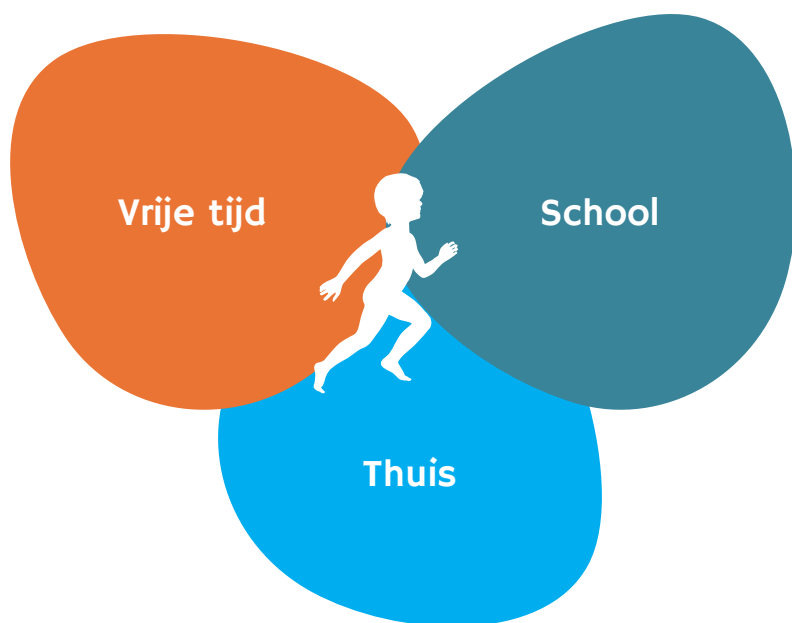
De afgelopen 2 jaar zijn al een aantal onderzoeksthema's opgepakt. Zie ook de omschrijving van deze in bijlage 1. Hieronder vindt u het overzicht van de lopende thema's aangevuld met de thema's die komend schooljaar (2024-2025) opgepakt gaan worden.

Thema's per ontwikkelrichting t/m schooljaar 2024-2025	Type activiteit	Fase		
		Verkennen	Verbreiden	Borgen
1: Het stimuleren, faciliteren en organiseren van een latere definitief passende richting en mobiliteit binnen de onderbouw van het VO	Ontmoeten Ontwerpen Onderzoeken			
Differentiatie in de onderbouw VO	Onderzoeken	●		
Passende route PO-VO Bunschoten-Spakenburg	Onderzoeken	●		
Werkplaatsen VO-scholen	Ontwerpen	●		
2: Professionalisering van leraren en een meer intensieve en diepgaande samenwerking en uitwisseling tussen PO en VO				
PO-VO maatjes (meelopen in elkaars werkpraktijk)	Ontmoeten		●	
Warme terugkoppeling (met studiedag)	Ontmoeten			●
Centrale warme overdracht	Onderzoeken			●
Het betere advies	Onderzoeken		●	
Van aanvullend onderwijs naar doorgaande lijnen PO-VO	Onderzoeken	●		
Overstap PO-VO voor nieuwkomers	Onderzoeken	●		
3: De ondersteuning van ouders bij het keuzeprocess en de overgang PO-VO				
Ouderparticipatie PO-VO regio Eemland	Onderzoeken	●		
Lage en hoge adviezen	Onderzoeken		●	

7 Partners

Kansrijk Funderend Onderwijs richt zich primair op professionals werkzaam in de bovenbouw van het PO en de onderbouw van het VO van Amersfoort, Leusden, Soest, Soesterberg, Baarn, Bunschoten en Spakenburg. Hiernaast sluiten een aantal individuele scholen uit Nijkerk en Hoevelaken aan die verbonden zijn aan de binnen het programma actieve besturen.

Voor een passende route van het PO naar het VO staan er echter meer partijen om het kind heen. Allereerst natuurlijk de ouders. Maar ook in het sociale domein zijn er initiatieven die een rol spelen in een soepele overgangpassende route, zoals de sociaal werkers op school of vrijwilligersinitiatieven. Interprofessioneel werken tussen deze partners in een samenhangend en lerend netwerk is daarom een voorwaarde om tot een brede gedragen aanpak voor de regio te komen. Daarnaast is er een nauwe samenwerking met de gemeentes van onze regio.

8 Sturing programma

De deelnemende besturen binnen POVO en de gemeenten zijn opdrachtgever, de plannen en de voortgang van Kansrijk Funderend Onderwijs worden jaarlijks besproken in POVO en LEA Amersfoort (als opdrachtgevers) ACR en BAVO, en staan desgewenst tussentijds op de agenda's van de VO-kamer en het IBO Amersfoort/LOS Leusden. In deze gremia vindt bestuurlijke afstemming plaats. Met BAVO wordt intensief samengewerkt, onder andere in een gezamenlijke communicatie en gezamenlijke proeftuinen zoals de warme overdracht en terugkoppeling. Leden van BAVO nemen plaats in de programmaraad voor de inhoudelijke afstemming.

POVO en LEA Amersfoort zijn opdrachtgever: zij stellen het plan en de bijbehorende begroting vast en beoordelen jaarlijks de voortgang.

Programmaleider

De programmaleider is verantwoordelijk voor de algehele uitvoering van het plan. Zij houdt zicht op de voortgang van de verschillende onderdelen en overlegt met degenen die met de uitvoering ervan zijn belast. Zij is bevoegd om besluiten te nemen en middelen te besteden zolang dit in overeenstemming is met het plan en de bijbehorende begroting.

Regiegroep

In de regiegroep nemen een vertegenwoordiger van het VO, het PO, het onderwijs uit de regio, een vertegenwoordiger van de kennispartners, de gemeente Amersfoort en de GKA zitting. De regiegroep monitort de ontwikkeling van het programma op hoofdlijnen, bewaakt de resultaten en begroting. Samen met de programmaleider bereidt de regiegroep rapportages voor voor POVO en LEA.

Programmaraad

Vanaf schooljaar 2024-2025 gaat de visiewerkgroep verder als een programmaraad met als doel om het implementeren van de visie vorm te geven. Met de visie ligt er een waartoe en een wat, maar het hoe is nog niet beantwoord. De programmaraad ondersteunt en adviseert de programmaleider bij de inhoudelijke sturing aan het programma, voedt de programmaleider met ideeën en inzichten en helpt haar het plan tot leven te brengen. Dit doet de programmaraad in samenspraak met haar achterban. Er zijn vertegenwoordigers in de programmaraad van alle onderwijsstichtingen in de regio en Indebuurt033 als coördinerende partij in het sociale domein. Er nemen programmaraad leden deel die ook actief zijn in gremia als BAVO en ACR als verbindingspersoon. In een tweede cirkel rondom de programmaraad blijft de klankbordgroep van bestuurders actief. Zij denken mee over de te varen koers. Ook kunnen kennispartners gevraagd worden om mee te denken. Net als de programmaleider is de programmaraad gehouden aan het programmaplan en de bijbehorende begroting als kader.

Datateam

Om na de 0-meting deze resultaten beter te kunnen monitoren richten we een interbestuurlijk datateam op. Dit is een team van kwaliteitsmedewerkers en/of mensen met een vergelijkbare functie die met elkaar onder begeleiding van de UU O&T onderzoeken met welke data er meer zicht en verdieping op het vraagstuk gezocht kan worden. Dit team organiseert daarnaast trainingen voor scholen over hoe zij meer zicht kunnen krijgen op de data in hun eigen school. In 2027 wordt daarnaast de 1-meting uitgevoerd, de opvolging van onze huidige 0-meting die wij eens in de 3 à 4 jaar uit willen laten voeren.

Jeugdplatform

We stellen kinderen centraal in het programma Kansrijk Funderend Onderwijs. Dit betekent dat kinderen ook een stem mogen hebben om zelf thema's binnen het vraagstuk kansengelijkheid in de overstap PO-VO aan te kaarten. Dat is niet alleen van grote extra waarde voor het programma, het is ook het recht van kinderen.

In het schooljaar 2023-2024 is de eerste Jeugadviesraad aangetreden. Dit waren 10 leerlingen uit het PO en het VO. Zij kregen de ruimte om zelf te onderzoeken wat zij in de overstap PO-VO willen aankaarten en op welke manier. Bij deze raad was dat het spreken over 'hoog' en 'laag'. Zij kozen ervoor om met documentairemaakster Pascale Korteweg aan de slag te gaan in het maken van een filmpje over dit thema. Deze film wordt voortaan vertoond bij de informatie avonden voor ouders van groep 8 leerlingen met daarbij dialoogvragen over hoe volwassenen praten over 'hoog' en 'laag' om het gesprek tussen ouders over dit thema te voeden.

Het werken met de jeugadviesraad zetten we komende jaren door. Belangrijke uitgangspunten¹⁰ zijn daarbij:

- ▶ Kinderen hebben de vrijheid om hun eigen onderwerpen aan te kaarten.
- ▶ Kinderen hebben de vrijheid om hun eigen vorm te kiezen en krijgen daarvoor ook een werkbudget ter beschikking.
- ▶ De adviezen worden serieus genomen en geïmplementeerd door volwassenen. Als dit niet mogelijk is, wordt er een terugkoppeling gegeven aan de kinderen en een gesprek gehouden met hen over mogelijke alternatieven.

We onderzoeken komend jaar de mogelijkheid om het werven van de Jeugadviesraad breed uit te zetten door een les aan te bieden aan de betrokken scholen die aansluit bij de burgerschapsdoelen PO en VO.

Ouderklankbordgroep

Om kinderen heen staan uiteraard hun ouders. Ook deze ouders betrekken we graag op een structurele wijze. Binnen een van de proeftuinen loopt momenteel een onderzoek naar hoe een lijn ouderparticipatie PO-VO eruit zou kunnen zien in samenwerking met ouders zelf. Zij vragen ouders om te participeren als mede onderzoekers. Daarin hebben we extra oog voor ouders die minder bekend zijn met het schoolsysteem of het lastig vinden om hun kind te begeleiden bij een passende route PO-VO. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen we bepalen op welke wijze we de structurele participatie van ouders vorm kunnen gaan geven.

¹⁰ Wij baseren onze uitgangspunten onder andere op het werk van hoogleraar Femke Kaulingfreks (UVA). Wilt u meer weten over haar werk? De [participatielezing](#) die zij heeft verzorgd bij Movisie in 2023 is hier een mooie weergave van.

9 Communicatie

In schooljaar 2023 - 2024 is er een uitgebreid communicatieplan geschreven¹¹. Daarin staan de volgende communicatiedoelen benoemd:

- ▶ Onderwijsprofessionals en partners werkzaam in de bovenbouw van het PO of onderbouw VO hebben kennis van het vraagstuk 'kansengelijkheid in de route van het PO naar het VO' en weten dat hier een gezamenlijke aanpak voor onze regio op ontwikkeld wordt.
- ▶ Onderwijsprofessionals en partners werkzaam in de bovenbouw van het PO of onderbouw VO voelen zich verantwoordelijk om mee te denken over het vraagstuk en om vanuit hun positie en expertise een bijdrage te leveren.
- ▶ Onderwijsprofessionals en partners werkzaam in de bovenbouw van het PO of onderbouw VO weten waar zij de best beschikbare onderwijskennis en informatie (afspraken in BAVO e.d.) kunnen vinden, gebruiken en delen om leerlingen een passende route PO-VO te bieden.
- ▶ Onderwijsprofessionals en partners werkzaam in de bovenbouw van het PO of onderbouw VO voelen zich (trotse) ambassadeur van de gezamenlijke aanpak in de regio en worden in staat gesteld samen op te trekken om kansengelijkheid in de route van het PO naar het VO te bevorderen.

Daartoe zijn er 2 communicatiedoelstellingen benoemd:

1. Een aanpak om het onderwijsveld in onze regio bekend te maken met het vraagstuk en uit te nodigen om hierop mee te doen op basis van verhalen uit de regio Eemland.
2. Het bieden van een digitale centrale vindplek voor informatie over de aanpak op www.vanbasisnaarbrug.nl

We ondernemen daartoe 2 activiteiten

1. Bewustwording over het vraagstuk kansengelijkheid in de overstap PO-VO d.m.v. storytelling (zowel vanuit het perspectief van de bevoorrechten als vanuit de niet bevoorrechten)
2. Het bieden van een digitale centrale vindplek voor informatie over de aanpak.

Zie voor een uitgebreide beschrijving van onze communicatiestrategie het communicatieplan.

¹¹ U kunt dit communicatieplan opvragen bij Kansrijk Funderend Onderwijs.

10 Begroting

Kansrijk Funderend Onderwijs wordt gefinancierd conform de regel 1/3 bijdrage besturen VO, 1/3 bijdrage besturen PO, en 1/3 bijdrage gemeenten. De verdeling hierbinnen wordt gemaakt op basis van leerlingaantal/ inwonersaantal. In ons financieel plan vindt u de begroting met onderbouwing.

Bij iedere binnen het programma ontwikkelde interventie gaan wij uit van 3 fases (zie ook het hoofdstuk onderwijskennisnetwerk PO-VO):

1. Pilot
2. Verbreden
3. Borging

Hierin financiert Kansrijk Funderend Onderwijs de pilot en verbredingsfase. Het borgen moet financieel gedragen worden door scholen/besturen zelf. Dit is ook een voorwaarde voor deelname. Met het opstarten van een pilot ontwikkelt een (docent van een) school kennis over een effectieve aanpak die gedeeld kan worden met het onderwijsveld van de regio Eemland. Deze school of docent biedt daarmee een professionaliseringsaanbod aan rondom deze effectieve aanpak aan andere scholen/docenten. Voor deelname door andere (docenten van) scholen aan dit professionaliseringsaanbod wordt een vergoeding gevraagd. Dit kunnen scholen/besturen financieren vanuit hun professionaliseringsbudget. Op deze wijze borgen we als onderwijs en kennispartners onderling de ontwikkelde kennis.

Denkcoëfening: Er wordt in de begroting vaak gekeken naar wat interventies kosten, maar niet wat ze opleveren. Daarom hebben we voor de warme overdracht een kleine casus uitgewerkt. 5 groep 8 docenten hebben geïnventariseerd hoeveel tijd zij momenteel kwijt zijn aan de warme overdracht. Dit varieerde van 20 tot 30 uur. Door dit centraal te organiseren brengen we dit terug naar 8 uur per docent. Over de hele regio levert dat voor het PO een besparing van ongeveer 1200 á 1700 uur op. Dat biedt ruimte om te werken aan gelijke kansen!

Bijlage. Lopende onderzoeksthema's binnen Kansrijk Funderend Onderwijs

Binnen alle 3 de ontwikkelrichtingen zijn afgelopen twee jaar een aantal onderzoeksonderwerpen onderzocht. Ook zijn er onderwerpen die komend schooljaar opgepakt zullen gaan worden. Op pagina (invoegen pagina nummer tabel) staat een overzicht – hieronder vindt u de omschrijvingen van de genoemde punten.

Vanaf schooljaar 2024-2025 adviseert de programmaraad in overleg met de betrokken scholen welke thema's opgepakt moeten gaan worden.

1: Het stimuleren, faciliteren en organiseren van een latere definitief passende richting en mobiliteit binnen de onderbouw van het VO

Huidige lopende of startende onderzoeken

- ▶ • Differentiatie in de onderbouw van het VO: Binnen het Farel college is sinds 2 jaar een onderzoeksgroep van brugklasdocenten met 1 docent uit het PO. Zij onderzoeken op welke wijze differentiatie steviger toegepast kan worden op het VO. Hiermee is een mooie good-practice ontstaan. Schooljaar 2024-2025 focussen zij specifiek op differentiatie.
- ▶ • Een passende route PO-VO in Bunschoten Spakenburg: In Bunschoten wordt al nauw samengewerkt tussen het Oostwende, scholengroep Wijzer en STEV aan een passende route PO-VO voor leerlingen. Vanuit de subsidie 'verbinding PO-VO' komen er voor de komende 3 jaar extra mogelijkheden om dit te versterken. Schooljaar 2024-2025 wordt hier een zogenaamd verbindingsplan voor gemaakt.

Thema's om komend schooljaar op te pakken: Werkplaatsen

Op een aantal scholen willen we komend schooljaar de werkplaatsen in gaan zetten rondom ontwikkelrichting 1 'een latere definitieve passende route'. Vanuit de praktijk onderzoeken we met elkaar welke dilemma's er zijn rondom het overgaan tot latere selectie en meer mobiliteit in de onderbouw. Een aantal scholen heeft al aangegeven hieraan deel te willen nemen. En er zijn ook good-practices in de regio die al op een dergelijke manier werken. Denk aan het Vathorst college (selectie na leerjaar 2) en de Kader-MAVO brugklas van het Element en MAVO Muurhuizen die ook laten zien hoe je samen kunt werken om een mobiliteit in de onderbouw van het VO te realiseren. We willen de bestaande kennis in de regio rondom het realiseren van een latere definitief passende route ontsluiten en nieuwe kennis hierover creëren. Zodat scholen hierin van elkaar kunnen leren.

Hiernaast wordt in de meeste Europese landen al van oorsprong gewerkt met een definitieve selectie vanaf 15 jarige leeftijd. Het Erasmus plus programma biedt de mogelijkheid tot uitwisseling met deze landen. Komend schooljaar willen we de mogelijkheid tot deelname aan dit programma verkennen.

2: Professionalisering van leraren en een meer intensieve en diepgaande samenwerking en uitwisseling tussen PO en VO

Lopende of startende onderzoeken

- ▶ Het verbeteren van de warme overdracht en warme terugkoppeling: Vanaf het schooljaar 2024-2025 worden er 2 jaarlijkse centrale dagen georganiseerd voor groep 7 & 8 docenten en medewerkers in de onderbouw van het VO en is er 'het betere advies' om de warme overdracht en terugkoppeling te verbeteren.
- ▶ Maatjesproject PO-VO - meewerken in elkaars onderwijspraktijk: In schooljaar 2023-2024 zijn er 70 professionals PO en VO op bezoek geweest bij elkaar onderwijspraktijk. Deze bezoeken over en weer zijn een basis om de samenwerking tussen PO en VO verder vorm te geven. Het begint immers bij kennen en gekend worden. Komende jaren willen we steeds verder onderzoeken hoe we dit structureler en omvangrijker kunnen maken en daarnaast hoe we dit sterker kunnen borgen.
- ▶ De centrale warme terugkoppeling: een dag die bestaat uit een gezamenlijk studiemoment met een inspirerend programma rondom de overstap PO-VO, een VO safari waarin docenten langs het VO fietsen om de scholen beter te leren kennen en de terugkoppeling. Bij dit laatste moment koppelt het VO terug aan het PO hoe het met de ex-groep 8 leerlingen gaat en geven PO scholen hier eventuele feedback of tips op.
- ▶ De centrale warme overdracht: momenteel worden voor de overdracht van groep 8 leerlingen naar het VO losse afspraken tussen de PO en VO professional gemaakt. Dit kost veel tijd en daarmee ook frustratie. In navolging van andere steden organiseren we dit voortaan in samenwerking met BAVO op 1 centrale dag waarin alle groep 8 professionals PO en onderbouw professionals VO elkaar ontmoeten.
- ▶ Het betere advies: PO en VO professionals hebben collegiaal overleg over het groep 8 advies daar waar twijfel is bij het PO. Samen bespreken zij aan de hand van (anonieme) casussen het beste advies voor die ene leerling.
- ▶ Van aanvullend onderwijs naar doorgaande lijnen: In het schooljaar 2023-2024 is er een startfoto van het aanvullend onderwijs in de overstap PO-VO gemaakt. Naast huiswerk- en bijles door commerciële aanbieders, is er ook een aanbod georganiseerd vanuit het onderwijs zelf. Dit betreft 17 initiatieven. We willen dat er meer samenhang in dit aanbod komt en dat deze initiatieven ondersteunend zijn aan onze ontwikkel richtingen. We stoppen daarbij met wat niet meer nodig is, onderzoeken welke initiatieven vergaander samen kunnen werken en wat er versterkt moet worden. De basisgedachte is dat PO en VO hier samenwerken aan de onderwijsbehoefte van groepen leerlingen in route van het PO naar het VO vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Van twee initiatieven is afgesproken dat deze na komend schooljaar (2024-2025) stoppen omdat zij niet voldoende bijdragen aan gelijke kansen. Dit zijn beide Masterclasses en Lyceo overstap. Hiernaast worden binnen dit thema de volgende onderzoeken vormgegeven:
 - ▶ Doorgaande lijn voor leerlingen rondom Pr8klas (praktijk leren): In juni 2024 is door OC&W aan een coalitie van scholen in Amersfoort & regio de subsidie 'verbinding PO-VO' toegekend. Deze coalitie bestaat uit samenwerkende scholen rondom de Pr8klas. Naast het voortzetten van het aanbod de Pr8klas, willen zij komende 3 jaar werken aan de volgende doelen:
 - › Doorzetten van het huidige aanbod, en onderzoeken of uitbreiding wenselijk is (Pr8klas XL)
 - › Het uitbreiden van de Pr8klas naar andere VMBO/PRO scholen in de regio.
 - › Delen van kennis over de Pr8klas manier van werken: hoe werken PO en VO samen aan de onderwijsbehoefte van deze leerlingen en wat is daarin de spin-off naar het PO.

- ▶ Doorgaande lijn voor leerlingen rondom leerkuil/hoogbegaafdheid: vanuit VOILA is in samenwerking met het Corderius de Kr8klas georganiseerd afgelopen jaren. Vanuit PCBO in samenwerking met het Farel de Plusklas. Deze initiatieven willen nu samen gaan werken aan een doorgaande lijn PO-VO voor deze leerlingen. Speciale aandacht daarin heeft de onderzoeksvraag of hoogbegaafdheid voldoende herkend wordt bij leerlingen met een migratie achtergrond.
- ▶ Doorgaande lijn rondom taal: vanuit het PO is de Taalentklas al sinds jaar en dag een begrip waar ongeveer 120 groep 7&8 leerlingen uit Amersfoort 2 uur per week extra werken aan begrijpend lezen zodat taal geen belemmering is bij de overstap naar het VO. Tegelijkertijd is er bij het JVO de klimklas. Hier wordt eveneens gewerkt aan een impuls aan taal in combinatie met brugklas vaardigheden. Beide initiatieven willen komend schooljaar samen gaan werken om te onderzoeken hoe het PO en het VO samen kunnen werken om leerlingen die behoefte hebben aan een taal impuls te ondersteunen.
- ▶ Oversteek PO-VO nieuwkomers: speciale aandacht in de overstap van het PO naar het VO heeft de doelgroep nieuwkomers. Zij stromen meer dan eens uit op een niveau dat niet passend is bij hun capaciteiten, zijn oververtegenwoordigd in de 'afstroom' op het VO, en weten vaak niet voldoende de weg te vinden naar passende ondersteuning. Vanuit de proeftuin nieuwkomers leerlingen werken medewerkers van de Wereldwijzer, Taalcentrum Leusden, taalcentrum het Element, het regulier onderwijs en welzijnspartners samen aan hele praktische oplossingen om leerlingen te ondersteunen.

Toekomstige onderzoeken

Met de programmaraad wordt komende jaren verkend welke stappen er nog meer gezet kunnen worden om de samenwerking tussen het PO en het VO te versterken. Hierbij is in ieder geval een eerste behoefte aangegeven rondom een doorgaande lijn 'leren leren'. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat tutoring een weliswaar prijzige, maar enorm effectieve wijze is om te werken aan

meer gelijke kansen. Er zal daarom in ieder geval een verkenning naar de mogelijkheden van het gezamenlijk inzetten van interventies rondom deze thema's gedaan worden.

3: De ondersteuning van ouders bij het keuzeproces en de overgang PO-VO

Huidige onderzoeken

- ▶ Ontwikkelen lijn ouderparticipatie PO-VO: om gelijke kansen te bevorderen is het samenwerken tussen school en ouders essentieel. Binnen Kansrijk Funderend Onderwijs wordt samen met ouders, onderzoek gedaan naar op welke wijze we dit in de regio Eemland vorm kunnen geven. Dit wordt gedaan met praktijkonderzoek waarin er vanuit de werkvloer en het huidige aanbod wordt toegewerkt naar een meer gewenste situatie.
- ▶ Denken in hoog en laag: vanuit andere hoek wordt er momenteel eveneens gewerkt aan de wijze waarop ouders betrokken zijn bij de overstap PO-VO. De jeugdadviseraad 'de grote oversteek heeft het onderwerp 'denken in hoge en lage adviezen' geagendeerd. Zij hebben in beeld gebracht op welke manier er op schooladviezen gereageerd wordt in hun directe omgeving en willen hierover meer bewustwording creëren. Hiertoe hebben zij een pakket ontwikkeld om het gesprek te voeren tijdens de komende ouderavonden in het schooljaar 2024-2025.

Toekomstige onderzoeksthema's.

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek van de COP naar een regionale lijn ouderparticipatie wordt bepaald welke thema's eventueel om verdere verdieping vragen.

Kansrijk Funderend Onderwijs

p/a Meerscholen
Sweelinckstraat 4
3816PB Amersfoort

Programma manager
Marieke van Krugten
m.van.krugten@meerscholen.nl
06 34 22 92 32